

Normy – subjektivnost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1995](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1995](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 2. 9. 1995
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 2. 9. 1995

Normy – subjektivnost

Začali jsme pohledem na situaci v přírodě obecně a zejména ve světě živých bytostí, abychom vrhli ostřejší světlo na některé omyly tzv. moderního myšlení. Existují dvě základní překážky věcného, tj. „věci“, o kterou jde, přiměřeného přístupu k otázce norem a normality: obě tyto překážky mají hluboké kořeny historické a jsou v rozsáhlé míře součástí jistých před-pojetí a před-soudů, tj. předsudků, které jsme si zvykli jak ve vědách, tak v běžném životě považovat za samozřejmosti. Jedním takovým „moderním“ předsudkem je předpoklad, že hodnoty a hodnocení mají „subjektivní“ charakter. Důsledkem je, že otázka norem a hodnot je právě pro jejich subjektivitu (a také rozrůzněnost) ze samotné o objektivitu usilující vědy a z jejích postupů systematicky vylučována, a pokud se má stát (a někdy se opravdu stává a dokonce musí stát) pro některou vědu (např. pro psychologii nebo sociologii apod.) předmětem zájmu, je zapotřebí tuto subjektivitu nejprve nějak objektivovat, zpředmětnit (např. kvantifikací aj.).

V záležitosti norem či hodnot je pak důsledkem dvojí možný postup: a) buď je hodnocení z vědy vůbec vylučováno tak, že je vyloučeno také z jejího předmětu, takže hodnoty či normy jsou prostě vykázaný do oblasti ne-vědy a ne-vědeckosti, b) anebo jsou „hodnoty“ či „normy“ konstruovány na základě velkého množství objektivních zjištění, tj. takového množství údajů, které nám dovoluje jejich následné statistické (tj. kvantifikující) zpracování. Statistika nám pak umožňuje požadovanou objektivaci i tam, kde jde o jakýsi původně nepřehledný rozptýl individuálních, totiž „subjektivních“ (eventuelně – a správněji – subjektivních) skutečností či výkonů. Obojí redukcionistický přístup je, jak už bylo řečeno, pro některé cíle metodicky přípustný, pokud si nedělá nárok na plné objasnění všech stránek jevů. Zásadně však zasahuje jenom zlomek problematiky.

(Písek, 950902-4.)